

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum circa exteriorem apparatus possit esse virtus, & vitium? 1

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

De modestia in exteriori apparatu, in duos articulos diuisa.

Dinde considerandum est de modestia, secundum quod consistit in exteriori apparatu.

Et circa hoc quaeruntur duo.

¶ Primo, utrum circa exteriorem apparatum possit esse virtus & vitium?

¶ Secundo, utrum mulieres peccent moraliter in superfluo ornatu?

ARTIC. I.

Utrum circa exteriorem ornatum possit esse virtus & vitium?

308

inf 9. 187

a. 6. c. 6.

q. 10.

ar. 14. c.

opus. 58.

cap. 8. c.

Matt. 10.

so 4. et

1. Esq. 16.

2. c. 3. et 4

* 1. 3. c. 12.

vir. fr. 3.

† lib. 2. in

prin. 10. 5

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod circa exteriorem ornatum non possit esse virtus & vitium. Exterior enim ornatu non inest nobis a natura, unde & secundum diuersitatem temporum & locorum variatur. Unde Augustinus dicit in 3. de Doctr. Christia. quod tales & manicatas tunicas habere apud veteres Romanos flagitium erat: nunc autem honesto loco natis, non eas habere flagitium est. Sed sicut Philosophus ¶ dicit in 2. Ethicorum, naturaliter inest nobis aptitudo ad virtutes. Ergo circa huiusmodi non est virtus & vitium.

¶ 2 Præterea, Si circa exteriorem cultum virtus & vitium, oporteret quod etiam superfluitas in talibus esset vitiosa, & etiam defectus vitiosus. Sed superfluitas in cultu exteriori non videtur esse vitiosa, quia etiam sacerdotes & ministri altaris in sacro ministerio pretiosissimis vestibus vtuntur. Similiter etiam defectus in talibus non videtur esse vitiosus: sicut in laudem quorundam dicitur ad Hebreos 1. Circuierunt in melotis & in pellibus caprinis. Nunc ergo videtur quod in talibus possit esse virtus & vitium.

¶ 3 Præterea, Omnis virtus aut est theologica, aut moralis, aut intellectualis. Sed circa huiusmodi aliqua cognitione veritatis. Similiter etiam nec est

ibi virtus Theologica, quæ habet Deum pro obiecto. Nec est etiam ibi aliqua virtutum moralium, quas Philosophus tangit. Ergo videtur quod circa huiusmodi cultum non possit esse virtus & vitium.

li. 2. Eth. c. 7. 10. 5.

SED contra, Honestas ad virtutem pertinet. Sed in exteriori cultu consideratur quædam honestas. Dicit enim Ambr. in 1. de offic. Decor corporis non fit affectatus, sed naturalis, simplex, neglectus magis quam expeditus, non pretiosis, & albensibus adiutus vestimentis, sed communibus: ut honestati vel necessitati nihil desit, nihil accedat nitore. Ergo in exteriori cultu potest esse virtus & vitium.

li. 1. c. 19. post med. tom. 1.

RESPONDEO dicendum, quod in ipsis rebus exterioribus, quibus homo vitur, non est aliquod vitium, sed ex parte hominis qui immoderate vitur eis. Quæ quidem immoderantia potest esse dupliciter. Vno quidem modo per comparationem ad consuetudinem hominum, cum quibus aliquis viuit. Vnde dicit Augustinus in 3. Confes. Quæ contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diuersitate vitanda sunt, ut pactum inter se ciuitatis aut gentis, consuetudine vel lege firmatum, nullius ciuis aut peregrini libidine violetur. Turpis enim omnis pars est suo vniuerso non congruens. Alio modo, potest esse immoderantia in visu talium rerum ex inordinato affectu videntis ex quo quandoque contingit quod homo nimis libidinosus talibus vitur, siue secundum consuetudinem eorum cum quibus viuit, siue etiam præter eius consuetudinem.

lib. 3. c. 8. non multum à pre. tom. 1.

Vnde Augustinus dicit in tertio de doctr. Christ. In visu rerum abesse oportet libidinem, quæ non solum ipsa eorum inter quos viuit consuetudine nequiter abutitur, sed etiam sæpe fines eius egressa, sordiditatem suam, quæ inter claustra morum solennium latitabat, flagitiosissima eruptione manifestat. Contingit autem inordinatio affectus tripliciter, quantum ad superabundantiam. Vno modo, per hoc quod aliquis in superfluo cultu vestium hominum gloriam quærit, quæ scilicet vestes & alia huiusmodi pertinent ad quæ-

li. 3. c. 12. in fi. 10. 3.

quendam ornatum. Vnde Gregor. dicit * in quadam
Ho. 40. in Homilia, Sunt nonnulli, qui cultum subtilium pro-
Eu. inter tiosarumque vestium non putant esse peccatum: quod
princ. & videlicet si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam
med. vigilanter exprimeret, quod diues qui torquebatur
 apud inferos, bysso & purpura indutus fuisset. Nemo
 quippe vestimenta pretiosa, (scilicet excedentia pro-
 prium statum) nisi ad inanem gloriam querit. Alio
 modo, secundum quod homo per superfluum cultum
 vestium querit delicias, secundum quod velis or-
 dinatur ad corporis fomentum. Tertio, secundum
 quod nimiam sollicitudinem apponit ad exteriorum
 vestium cultum, etiam si non sit aliqua inordinatio
 ex parte finis. Et secundum hoc Andronicus quirit
 tres virtutes circa exteriorem cultum, scilicet hu-
 militatem, quae excludit intencionem glorie. Vnde
 dicit, quod humilitas est habitus non superbus
 dans in sumptibus & preparationibus. Et per se suf-
 ficientiam, quae excludit intencionem deliciarum.
 Vnde dicit, quod per se sufficientia est habitus con-
 tentus quibus oportet; & determinatiua eorum quae ad
 viuere conueniunt: secundum illud Apostoli prima
 ad Timoth. ult. Habentes alimenta & quibus tegamur
 his contenti simus. Et simplicitatem, quae excludit
 superfluam sollicitudinem talium. Vnde dicit,
 simplicitas est habitus contentus his quae conueniunt.
 Ex parte autem defectus similiter potest esse
 inordinatio per affectum. Vno quidem modo, scilicet
 negligentia hominis qui non adhibet studium vel la-
 borem, ad hoc quod exteriori cultu utatur secundum
 quod oportet. Vnde Philosophus * dicit in primo
l. 2 c. 7. Ethicorum, quod ad mollitiem pertinet quod dispo-
me. 10. 5. nat tractat vestimentum per terram, ut non labore
 do ipsam. Alio modo, ex eo quod ipsum desiderium
 exterioris cultus ad gloriam ordinat. Vnde dicit Au-
 gust. in lib. * de sermone Domini in monte, Non in
li. 2 c. 19. in solo rerum corporearum nitore atque pompa, sed
in me. 8. 4. etiam in ipsis sordibus luauosis esse posse iactantiam
 & eo

& eo periculiosior, quo sub nomine seruitutis Dei decipit. Et Philosoph. dicit * in 4. Ethic. quod superabundantia; & inordinatus defectus ad iactantiam pertinet.

li. 3. c. 7.
circa fin.
precipue.

Ad primum ergo dicendum, quod quamuis ipse, cultus exterior non sit a natura, tamen ad naturalem rationem pertinet, ut exteriorem cultum moderetur. Et secundum hoc nati sumus hanc virtutem suscipere, qua exteriorem cultum moderatur.

Ad secundum dicendum, quod illi qui in dignitatibus constituuntur, vel etiam ministri altaris, pretiosioribus vestibus, quam ceteri induuntur, non propter sui gloriam, sed ad significandam excellentiam sui ministerij, vel cultus diuini. Et ideo in eis non est vitiosum. Vnde Augustinus dicit * in tertio de Doctrina Christiana, Quisquis sic vitur exteriorebus rebus, ut metas consuetudinis honorum, inter quos versatur, excedat: aut aliquid significat, aut flagitiosus est; dum scilicet propter delicias, aut ostentationem talibus vitur. Similiter etiam ex parte defectus contingit esse peccatum: non tamen semper qui vilioribus quam ceteri vestibus vitur, peccat. Si enim hoc faciat propter iactantiam vel superbiam, ut se ceteris preferat, vitium superfluitatis est. Si autem hoc faciat propter macerationem carnis, vel humiliationem spiritus, ad virtutem temperantiae pertinet. Vnde Augustinus dicit in lib. 3. de Doctrina Christiana *, Quisquis restrictius rebus praeter quibus vitur, quam se habent mores eorum cum quibus vivit, aut temperatus, aut supersticiosus est. Praecipue autem competit vilibus vestimentis uti his qui alios & verbo & exemplo ad poenitentiam hortantur: sicut fecerunt prophetae, de quibus Apostolus tibi loquitur. Vnde quaedam glos. * dicit Matth. 3. Ipsi poenitentiam praedicant, habitum poenitentiae praedicant.

li. 3. c. 12.
in prin.
tom. 3.

li. 3. c. 12.
cir prin.
tom 3.

gl ord. su
per illud
Matt. 3.
Ips aut
lo. habe
bat vesti
mentum.

Ad tertium dicendum, quod huiusmodi exterior cultus indicium quoddam est conditionis humanae.

Sec. Sec. Vol. iij.

FF Et